

VEGÅRSHEI
KOMMUNE

Skolebiblioteksplan 2025-2029

Utarbeidet av: Sonja Lindtveit	Dato 20. mars 2025	Sign.:	Sign.:
Tema: Skolebibliotek	Versjon: 2025 1	Godkjent dato: 20. mai 2025	Revisjon dato:

Skolebibliotekplan for Vegårshei

1. Innledning

Bakgrunn for handlingsplanen

Skolebibliotekplanen skal være et førende dokument på hvordan skolebiblioteket skal kunne brukes aktivt i undervisning for å nå målene i LK20 (Læreplanverket/Fagfornyelsen). Planen er forankra i Opplæringsloven, sentrale styringsdokument og nyere forskning.

Vegårshei kommune satser på systematisk leseopplæring. Kommunen har siden 2016 hatt stort fokus på språk, lesing og leselyst. Vi har gjennom arbeidet med Oppfølgingsordningen OO2022 satset på kunnskapsbasert språkarbeid 0-16 år. Dette arbeidet skal resultere i en felles plan for språkarbeid i Vegårshei kommune. Planen er ferdig våren 2025 og vil være sentral i dette arbeidet fremover. I den kommunale språkplanen skal det vises til skolebiblioteket og samarbeid med folkebiblioteket i undervisning på alle trinn.

Skolebiblioteksplanen omhandler blant annet retningslinjer for drift, lokaler, bemanning, arbeidsoppgaver og skolebiblioteket som pedagogisk ressurs. Vi må ha fokus på leselyst for å lykkes med leseopplæringen, og her er skolebiblioteket en stor ressurs. For å kunne satse på lesing trenger vi et levende skolebibliotek og dyktige ansatte. Skolebiblioteket skal være et redskap for å støtte elever i å nå målene i læreplanen. Det skal være læringsarena på tvers av alle fag og et samlingspunkt som formidler litteratur og digitale læringsressurser.

Status for skolebibliotek i Vegårshei

I Vegårshei kommune har vi en barneskole, en ungdomsskole og mottaksklasse for Asylmottaket. Vi har et skolebibliotek som er et kombinert skole- og folkebibliotek, og det ligger i skolens område.

I satsingsperioden 2025 - 2029 er målet at:

- Skolebibliotekplanen implementeres i hele kommunen.
- Skolebiblioteket blir en integrert og varig del av de pedagogiske planene i skolen.
- Sikre godt samarbeid mellom skolebiblioteket og lærerne.
- Elevene skal få et tilnærma likt skolebibliotektilbud.
- Budsjettet på skolebiblioteket økes slik at boksamlingen utgjør en oppdatert og aktuell samling, blant annet med engelsk litteratur.

Mål for skolebiblioteket i Vegårshei

Elevene i Vegårshei kjenner til skolebiblioteket, og bruker det ukentlig. Her låner de med seg bøker til bruk i skolen og hjemme. Bokkasser blir også levert til de klassene som ønsker det. Sommerleskampanjen, i regi av folkebiblioteket, blir godt informert om på skolebiblioteket. Sommerleskampanjen er en aktiv pådriver for leselyst i alderen 1.-7. trinn i sommerukene. Skolebiblioteket formidler fysiske bøker men også digitale bøker, dette gjennom Bookbites. Skolebiblioteket er integrert og en varig del av skolens pedagogiske virksomhet. Alle elever har et tilnærma likeverdig skolebibliotektilbud, og skolebiblioteket er en viktig pedagogisk ressurs for å nå måla i LK20.

Visjon: Øke leselyst og leseglede blant barn og unge.

Mål: Målene for skolebiblioteket i Vegårshei kommune er delt opp i to hovedgrupper som er lesestimulering/formidling og informasjonskompetanse (fortsetter på neste side).

Lesestimulering og formidling

- Skolebiblioteket har ny og interessant litteratur, både innenfor skjønnlitteratur og faglitteratur.
- Skolebiblioteket har en ansatt som er oppdatert og har kunnskap om aktuell og relevant litteratur.
- Den ansatte på skolebiblioteket skal være en pådriver for at elevene låner bøker og har lyst til å lese, både hjemme og på skolen.
- Den ansatte på skolebiblioteket skal formidle bøker for elever på alle trinn.
- Den ansatte på skolebiblioteket setter i gang ulike lesestimulerende tiltak, søker om eksterne midler ved anledning.
- Den ansatte på skolebiblioteket har oversikt over nasjonale strategier og nyere forskning om skolebiblioteket.

Informasjonskompetanse

- Skolebiblioteket har en oppdatert samling av fagbøker, og tilbyr digitale ressurser tilpasset brukerens behov og kompetansenivå.
- Den ansatte på skolebiblioteket er en viktig ressurs i utvikling av elevenes kompetanse i kildekritikk og informasjonssøk.
- Den ansatte på skolebiblioteket retter seg etter nasjonale og lokale læreplaner.
- Den ansatte på skolebiblioteket er oppdatert og har kompetanse i hvordan skolebiblioteket kan bidra med at elevene når sine faglige mål.

2. Ønsket standard og drift av skolebiblioteket

Åpningstid

Skolebiblioteket bør alltid være tilgjengelig i skoletida, følge skoleruta og være bemannet til faste tider.

Utlån

Elever låner bøker på skolebiblioteket, ifølge med en lærer hvis skolebiblioteket ikke er bemannet.

Utstyr

Skolebiblioteket har elektronisk utlånssystem, selvbetjeningsautomat, to gjeste-pcer, sittegrupper til 15 og en sofa med plass til 20. Det er trådløst nett tilgjengelig.

Areal

Skolebiblioteket disponerer et areal på 225 m², samlokalisert med folkebiblioteket.

Kompetanse

Skolebiblioteksansvarlig bør ha utdanning innenfor skolebibliotekkunnskap.

Bemanning og tidsressurs

Skolebiblioteket bør være bemannet med en grunnressurs på 7 klokke timer hver uke. Det er et mål i perioden at dette økes.

Boksamling og digitale ressurser

Skolebiblioteket skal ha en relevant samling av fysiske og digitale ressurser. Grunnstammen på et skolebibliotek bør være på minimum 2500 bøker. Antall bøker bør være 10 til 15 bøker per elev. Skolebiblioteket bør inneholde faglitteratur til bruk i opplæring samt skjønnlitteratur til både fag- og fritidslesing. Skolebiblioteket bør kunne tilby digitale ressurser tilpassa behovet og kompetansenivået til elevene, dette gjelder også for fremmedspråklige.

Budsjett

Mediebudsjetten til folkebiblioteket er på 44 000 kr per år, og skolebibliotekets brukere låner av disse mediene. Skolen bidrar med 30 000,- per år til skolebiblioteket. På sikt ønsker vi å øke budsjettet til innkjøp av bøker til skolebiblioteket.

Det kan bevilges ytterligere midler fra ordninger/prosjekter kommunen er en del av. Vi vil kunne benytte noen midler fra Oppfølgingsordningen OO2022 (2022 - 2025) da satsingen i det prosjektet er kunnskapsbasert språkarbeid 0-16 år.

Skoleeieransvar

Skoleeier har ansvar for å implementere planen i kommunens skole, i samarbeid med den ansatte på skolebiblioteket.

Skoleeier har ansvaret for at det legges til rette for at skolebibliotekets ansatte kan delta på nettverkssamlinger minimum én gang i året.

Skolelederansvar

Skoleleder har ansvaret for å implementere og integrere skolebibliotekplanen i de pedagogiske planene i skolen, i samarbeid med ansatt på skolebibliotek og lærere ved skolen.

3. Skolebibliotekarens arbeidsområde

Den ansatte på skolebiblioteket har to arbeidsområder: Pedagogisk skolebibliotekarbeid og praktisk skolebibliotekarbeid. I tillegg skal den ansatte delta på nettverk for skolebibliotekarere.

Pedagogisk skolebibliotekarbeid

Det pedagogiske arbeidet på skolebiblioteket er selve grunnlaget for skolebiblioteket si rolle i opplæringen på skolen. Den ansatte på skolebiblioteket har følgende arbeidsområde:

- Formidle litteratur til elevene på skolebiblioteket.
- Rettle elevene i utlån av bøker på skolebiblioteket.
- Utarbeide og gjennomføre leseprosjekter og lesestimuleringstiltak for hele klasser eller grupper i samarbeid med lærerne.
- Støtte skolen, lærere og elever i leseopplæringen.
- Legge til rette for at alle klasser forbrukt skolebiblioteket.
- Samarbeide med lærere om tilrettelegging av litteratur i undervisningen.
- Gjennomføre opplæring i bibliotekkunnskap som alfabetisering, klassifisering, sjangerlære og forfatterkunnskap.
- Arbeide med å oppfylle kompetansemålene i Kunnskapsløftet.
- Arbeide med å oppfylle målene i denne planen og skolens leseplan for 1.-10. trinn.
- Gi tips og råd til litteratur og lesing.
- Skape et trygt og inkluderende fellesskap som tar hensyn til elevenes ønsker og behov.

Praktisk skolearbeid

Den ansatte på skolebiblioteket har følgende praktisk arbeid:

- Innkjøp av bøker
- Registrere bøker
- Katalogisere, organisere og merke bøker
- Rydde og kassere bøker
- Vedlikeholde bokstammen
- Vedlikeholde skolebiblioteket sine digitale ressurser.
- Vedlikeholde den digitale katalogen.
- Bokutstilling, utlån, innlevering og hylleplassering.
- Sørge for brukermedvirkning

4. Skolebiblioteket som pedagogisk ressurs

Ny nasjonal bibliotekstrategi vil at skolebibliotek skal være en integrert og varig del av skolen sin pedagogiske virksomhet. Tre faktorer bør være til stede for at dette skal kunne gjennomføres.

- Skolen sin ledelse må forstå og anerkjenne verdien av et godt skolebibliotek.
- Bruken av skolebiblioteket må forankres i skolen sine planer.
- Det må etableres gode rutiner for samarbeid mellom ansatte på skolebiblioteket og lærerne

(Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet, 2019, s. 18 og 30).

Hva betyr det å satse på skolebibliotek?

Å kunne lese er en forutsetning for læring, både i og utenfor skolen. Forskning viser at elevenes bruk av skolebibliotek spiller en avgjørende rolle i utvikling av leseglede, og for utvikling av lesekultur. Derfor er det viktig å satse på skolebibliotek.

Mengdelesing virker inn på leseforståelsen. Barn som liker å lese, leser ofte mye. Barn fra familier med lav sosialøkonomisk status som leser skjønnlitteratur i fritiden har bedre skoleprestasjoner enn barn som har høy sosialøkonomisk status men som ikke leser skjønnlitteratur i fritiden (Kjærnsli & Roe, 2010).

Skolebiblioteket kan spille en viktig rolle for utvikling av elevenes leselyst og engasjement for lesing.

Samarbeid med ansatte på skolebibliotek og ansatte på skolen

Forskning viser at skolepresentasjonene til elevene øker på skoler der skolebibliotek og ansatte på skolen samarbeider godt om elevenes lesing og læring (Phil, 2018, s.28). Dette gjelder også i søk og kildekritikk.

Fem faktorer for et vellykket samarbeid mellom skolebibliotek og lærere er:

- skolekulturen
- positive holdninger blant de ansatte
- kommunikasjon
- motivasjon
- den administrative ledelse

Skolebiblioteket i fagfornyingen

Fagfornyningen skal bidra til at elevene får mer tid til dybdelæring, og skolebiblioteket kan bidra til oppnå mål i LK20. I *Rom for demokrati og dannelse* nevner regjeringen målsettinger knyttet til lesing, tidlig innsats, dybdelæring, kritisk tenking, danning og personlig vekst.

Bruk av skolebibliotek vil kunne støtte elevenes læring generelt og ha en særlig viktig rolle i skolens arbeid med å utvikle elevenes leseferdigheter og leseglede, Språkkompetanse, medie- og informasjonskompetanse samt digital dømmekraft (Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet, 2019, s.18).

Skolebiblioteket sin samling av fysiske og digitale ressurser, kombinert med veiledning fra skolebibliotekar vil kunne være med på å styrke og utvikle elevenes kompetanse på disse områdene.

Skolebiblioteket kan også bidra og støtte elevenes læring med de tverrfaglige emnene i LK20: Demokrati og medborgerskap

For å utøve medborgerskap i et demokratisk samfunn er det viktig at elevene blir opplært i bruk av skolebibliotekets ressurser. Dette gir de verktøy til å forfølge personlige og faglige interesser, og få ny kunnskap på egen initiativ innenfor og utenfor skolen (Pihl, 2011, s.5). I tillegg vil elevenes egen lesing av skjønnlitteratur og sakprosa gi de innblikk i andres livssituasjon. Dette kan bidra til utvikling av forståelse, toleranse og respekt for andre menneskers synspunkt.

Folkehelse og livsmestring

Skolebiblioteket kan her bidra med at elevene finner litteratur som de kan kjenne seg igjen i eller knytte til egen hverdag. Livsmestring dreier seg om å kunne påvirke faktorer som har betydning for mestring av eget liv.

Bærekraftig utvikling

Skolebiblioteket skal ha en samling av fysiske og digitale ressurser som inneholder relevante tekster som passer for aldersgruppa. Disse må formidles slik at elevene får utbytte av dette. Dette handler for eksempel om at de utvikler kunnskap om hvordan tekstene fremstiller natur, miljø og forutsetning for liv, både lokalt og globalt. Dette vil hjelpe elevene til å påvirke samfunnet gjennom språket.

Kompetansemål i fag

I alle fag er det kompetansemål som gjelder bruk av digital hjelpemiddel, dette kan være å undersøke, samle informasjon, sammenligne, utforske, drøfte, reflektere og presentere fagstoff.

De fleste fag har eksplisitte kompetansemål som gjelder for søk, kildekritikk, referanse og nettverk, og her kan skolebiblioteket bidra med sin samling av fysiske og digitale ressurser.

1. Oppsummering av faktorer for å lykkes med planen

- For å oppnå leseglede må skolebiblioteket ha en fristende samling, og den litteraturen som elevene spør etter. Skolen bør, i samarbeid med skolebiblioteket kjøpe inn minimum en ny bok per elev per år.
- For å kunne være en pedagogisk ressurs bør skolebibliotekansvarlig ha utdanning innen skolebibliotekkunnskap.
- Skolebiblioteket bør ha en bemanning med 7 klokke timer per uke. Det er et mål at dette økes gjennom søknad på eksterne midler.
- For å sikre utvikling av skolebibliotek så må dette forankres og støttes av ledelsen, både i kommunen og skolen.
- Skolen bør også ha en plan av skolebiblioteket i skolens pedagogiske arbeid, som også legger til rette for samarbeid mellom skolebibliotekar og lærere.

Planen evalueres ved slutten av hvert skoleår og rulleres administrativt hvert fjerde år.

Litteraturliste

Kjærnsli, M. & Roe, A. (2010). *På rett spor Norske elevers kompetanse i lesing, matematikk og naturfag* i PISA 2009. Oslo: Universitetsforlaget.

Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet. (2019). Rom for demokrati og dannelse. *Nasjonal bibliotekstrategi 2020-2023*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/18da5840678046c1ba74fe565f72be3d/nasjonal-biblioteksstrategi-endelig-uu.pdf>

Kunnskapsdepartementet. (2020) LK20. Overordnet del- verdier og prinsipper for grunnopplæringen. Hentet fra <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/>

Pihl, J. (2011). *Multiplisitet, myndiggjøring, medborgerskap: Inkludering gjennom bruk av biblioteket som læringsarena* (HiOA rapport nr.6). Oslo: HiOA, Fakultet for lærerutdanning